

**การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความมีวินัยในตนเอง
ระหว่างการสอนแบบโยนิโสมนสิการกับการสอนแบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**

**Comparisons of Thai Learning Achievement, Analytical Thinking and Self- discipline Between
the Yonisomanasikara Teaching Approach and the Teaching Approach Using Teacher's Handbook
in a Buddhism Course of Matthayomsueksa 5 Students**

พระวิญญู เกาถาวงษ์*
ดร.พัฒนานุสรณ์ สภาพรวงศ์**

บทคัดย่อ

การพัฒนาแผนการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ เป็นกระบวนการเรียนรู้แนวทางหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการจัดการสอนแบบโยนิโสมนสิการกับการสอน แบบคู่มือครู ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการสอนแบบโยนิโสมนสิการและแบบคู่มือครู เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ความมีวินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบโยนิโสมนสิการและแบบคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 100 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ห้องมัธยมศึกษาปีที่ 5/10 และห้องมัธยมศึกษาปีที่ 5/11 ห้องละ 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และแผนการจัดการเรียนรู้แบบคู่มือครู แบบละ 7 แผน สอนแผนละ 1-3 ชั่วโมง รวมจำนวน 36 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ ที่มีความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.23 ถึง 0.57 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.32 ถึง 0.64 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (KR-20) เท่ากับ 0.86 แบบวัดความมีวินัยในตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 1.15 ถึง 9.39 ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ค่าความยาก ระหว่าง 0.51 ถึง 0.81 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.21-0.84 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Lovett ได้ค่าเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบสมมุติฐานด้วย Paired t-test และ F - test (One-way ANCOVA)

คำสำคัญ : โยนิโสมนสิการ วิชาพระพุทธศาสนา

Keywords : Yonisomanasikara, Buddhism Course

*นักศึกษาลงหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. แผนการจัดการสอนแบบโยนิโสมนสิการ และแผนการจัดการสอนแบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.76/87.75 และ 81.01/84.70 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และมีดัชนีประสิทธิผล มีค่าเท่ากับ 0.7343 และ 0.6652 ตามลำดับ แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน ร้อยละ 73.43 และ 66.52 ตามลำดับ

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและแบบคู่มือครูมีการคิดวิเคราะห์ ความมีวินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการมีการคิดวิเคราะห์มีวินัยในตนเอง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยสรุป การจัดกิจกรรมการสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่าการจัดกิจกรรมการสอนแบบคู่มือครู ช่วยให้การคิดวิเคราะห์ ความมีวินัยในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนวิชาพุทธศาสนานำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดประสงค์ของรายวิชาต่อไป

ABSTRACT

The development of plans for learning the Buddhism course for Matthayomsueksa 5 (grade 11) to be efficient must rely on several models of techniques and methods of organization of learning activities. The method of organization of Yonisomanasikara learning activities is one learning process which can help learners to be successful in learning. The purposes of this study were to develop plans for organization of Yonisomanasikara teaching and teacher's handbook teaching with a required efficiency of 80/80, to find out effectiveness indices of the plans for organization of Yonisomanasikara teaching and teacher's handbook teaching, and to compare analytical thinking learning achievement and Self-discipline of students learned using organization of Yonisomanasikara teaching activities and teacher's handbook teaching activities. The sample used in this study consisted of 100 Matthayomsueksa 5 students from 2 classrooms at Khon Kaen Witthayayon school under the Office of Khon Kaen Educational Service Area Zone 1 in the second semester of the academic year 2009, obtained using the purposive sampling technique, comprising M.5/10 and M.5/11 students, 50 students each. The instruments used in the study were : plans for organization of Yonisomanasikara teaching and teacher's handbook teaching, 7 plans each, with each plan taught for 1-3 hours, totally 36 hours; a 25-item 4-choice analytical thinking test with difficulties (p) ranging 0.23-0.57, discriminating powers (r) ranging 0.32-0.64 and a reliability (KR-20) of 0.86 ; a Likert 25-item 5-rating-scale inventory on self-discipline with discriminating powers (t) ranging 1.15-9.39, and a reliability (Cronbach alpha coefficient) of 0.96 ; and a 40-item 4-choice achievement test with difficulties ranging 0.51-0.81, discriminating powers ranging 0.21-0.84, and a reliability (by means of Lovett) of 0.89. The statistics used for analyzing the collected data were mean, percentage, and standard deviation; and paired t-test and F-test (One-way ANCOVA) were employed for testing hypotheses.

The results of the study were as follows :

1. The plans for organization of Yonisomanasikara teaching and the plans for organization of teacher's handbook teaching in the Buddhism Course for Matthayomsueksa 5 had efficiencies of 82.76/87.75 and 81.01/84.70 respectively which were met the established requirement. Their effectiveness indices were 0.7343 and 0.6652 respectively, showing that the students progressed their learning at 73.43 percent and 66.52 percent respectively.

2. Students who learned using the activities of Yonisomanasikara and teacher's handbook teaching showed gains in analytical thinking and self-discipline, and achieved higher academic score form before learning at the .05 level of significance.

3. Students who learned using the activities of Yonisomanasikara higher analytical thinking self-discipline and learning achievement than students who learned using the teacher's handbook teaching at the .05 level of significance.

In conclusion, the plans for organization of Yonisomanasikara teaching activities were appropriately efficient and effective than those learning with teacher's handbook. They could help increase analytical thinking, self-discipline, and learning achievement. Therefore, teacher's of Buddhism should be encouraged to implement this teaching model in organization of learning and teaching to achieve the course objectives in the future.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ แนวทางจัดการศึกษาทั้งทางการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ได้กล่าวถึงลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ไว้ โดยสรุปว่า ลักษณะของคนไทยในโลกยุคใหม่ที่ประเทศชาติต้องการ คือ มีความเก่งประกอบด้วย ความดี สุขภาพกายและสุขภาพจิตดีหรือเป็นผู้มองกว้าง

คิดไกล ใฝ่รู้ มีความสามารถใช้กระบวนการ ทั้ง กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเอง ลักษณะคนไทยข้างต้นจะมีความเป็นจริงได้นั้น ต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่ถูกต้องแนวทางและตัวแปรที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่ง คือการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมที่มีครูยุคใหม่ที่นอกจากเป็นผู้รู้ดีในเนื้อหา มีโลกทัศน์กว้าง ควรต้องมีกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญ (วรรณทิพา รอดแรงคำ และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. 2545 : 1)

การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ คือ เก่ง เช่น เก่งคิด เก่งทีม เก่งทำ มีคุณธรรมเป็นคนดีศรีสังคม และมีความสุขทั้งกายและใจนั้นต้องยึดหลักกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ หรือสร้างความรู้เองจนเป็นความชำนาญ ซึ่งเรียกว่าทักษะกระบวนการ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. 2544 : 5) ในขณะเดียวกันหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ และคุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มี

ความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองต่อสังคมได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์การจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืนความรู้เกี่ยวกับศาสนาและศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 3)

เมื่อมองในภาพรวมแล้ว จะพบว่าความสำคัญของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนอกจากจะให้ผู้เรียนมีความรู้ในต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและสังคม วัฒนธรรมมีทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ในการดำเนินชีวิต และมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดีแล้ว ยังจะช่วยให้มีความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนาพัฒนาตนเอง และสังคมได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

การสอนแบบโยนโยมนสิการเพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้นำวิธีคิดแบบวิภาษวาทมาใช้ในกระบวนการสอนแบบโยนโยมนสิการ การสอนแบบวิภาษวาททำให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์

การสอนแบบโยนโยมนสิการเพื่อให้เกิดความมีวินัยในตนเอง ผู้วิจัยใช้วิธีคิดแบบเห็นคุณค่าและทางออก เพราะทำให้ผู้เรียนเข้าใจในข้อดีข้อเสียของสภาพต่างๆ และความเหมาะสมในการปรับตัวให้อยู่ในระเบียบที่ตนพึงปฏิบัติ ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมที่ดีเกิดจากแนวความคิดที่ถูกต้อง ดีงามและเหมาะสม หรือความเข้าใจที่ถูกต้องในสภาพต่างๆ ได้ข้อสรุปลงที่พฤติกรรมที่เหมาะสม ดีงาม และทำให้เกิดความมีวินัยในตนเอง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบโยนโยมนสิการ วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการคิดวิเคราะห์ และความมีวินัยในตนเองสูงขึ้น

วัตถุประสงค์หมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิการและแผนการจัดการเรียนรู้แบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิการ วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โยนโยมนสิการ และแบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิการและแบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
5. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิการและแบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
6. เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ความมีวินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิการและแผนการจัดการเรียนรู้แบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิการ วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิการ วิชาพระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความมีวินัยในตนเอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิกการ และแบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิกการ เกิดการคิดวิเคราะห์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

5. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิกการ มีความมีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

6. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิกการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

7. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความมีวินัยในตนเอง ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิกการและแบบคู่มือครู แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาแผนการเรียนรู้ หมายถึง การปรับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยประยุกต์จากแนวคิดของนิสิต เป็นรูปแบบการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามความต้องการของสังคม ตามแนวทางสอนแบบโยนโยมนสิกการ

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิกการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนนำเอาวิธีสอนแบบโยนโยมนสิกการมาใช้ในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์และความมีวินัยในตนเอง ซึ่งใช้กระบวนการสอน 2 วิธี คือ วิธีคิดแบบเห็นคุณค่าและทางออก และวิธีคิดแบบวิภาษวาท

3. การสอนแบบคู่มือครู หมายถึง การสอนแบบบูรณาการ พร้อมทั้งการบรรยายในเนื้อหาที่สอน การแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมในรายวิชาพระพุทธศาสนา

4. แผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิกการ หมายถึง ขั้นตอนและกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนคิดเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม โดยใช้วิธีคิดแบบเห็นคุณค่าและทางออก และวิธีคิดแบบวิภาษวาท ในเดียวกันในเนื้อหาที่สอน

5. การคิดวิเคราะห์ หมายถึง กระบวนการใช้ความคิดที่เกิดจากการสอนแบบโยนโยมนสิกการ เพื่อให้เกิด ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการสอนแบบคู่มือครู

6. ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ระเบียบที่ตนพึงปฏิบัติ ความอดทนความเอาใจใส่เพื่อให้เกิดความเคยชินกับระเบียบที่ตั้งงามของตนและเป็นที่ยอมรับของสังคมมีระเบียบโดยส่วนรวมที่ถูกบังคับให้กระทำตาม แต่เป็นการกระทำที่เกิดจากการตัดสินใจโดยเจตนาของตน โดยการวัดความมีวินัยในตนเองทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ความซื่อสัตย์ 2) ความรับผิดชอบ 3) ความเชื่อมั่นในตนเอง 4) ความตั้งใจ 5) ความอดทน ที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิกการและการสอนแบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียน ซึ่งวัดจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิกการและกระบวนการเรียนรู้แบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 ข้อซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น

8. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการทดลองนำไปใช้สอน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคน ที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อย และแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทุกคนที่ได้จากการกระทำแบบทดสอบวัดผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Posttest) ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป

9. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ตัวบ่งชี้ความก้าวหน้าในการเรียน คำนวณโดยการประเมินความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน กับคะแนนสูงสุดที่นักเรียนจะสามารถทำได้

10. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หมายถึง นักเรียนโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2552

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น นักเรียน 17 ห้องเรียน จำนวน 836 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน นักเรียน 2 ห้องเรียน จำนวน 100 คน ซึ่งได้เลือกห้องเรียนปกติที่ไม่ใช่ห้องเก่ง ได้แก่ ห้อง 5/10, 5/11 โดยการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1.1 การสอนแบบโยนโยมนสิกการ
- 1.2 การสอนแบบคู่มือครู

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

- 2.1 การคิดวิเคราะห์
- 2.2 ความมีวินัยในตนเอง
- 2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 5 ชนิด

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิกการ
2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบคู่มือครู แผนการสอนมีการประเมินผลการเรียนรู้แบบมาตราส่วนประมาณ

ค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนโยมนสิกการ ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และแบบคู่มือครู รวมทุกแผนได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.45

3. แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 25 ข้อ ที่มีความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.23 ถึง 0.57 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.32 ถึง 0.64 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (KR-20) เท่ากับ 0.86

4. แบบวัดความมีวินัยในตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 1.15 ถึง 9.39 ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ค่าความยากระหว่าง 0.51 ถึง 0.81 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.21-0.84 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Lovett ได้ค่าเท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติการทดลองสอนด้วยตนเอง ดังมีรายละเอียดตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน

2. แจ้งจุดประสงค์ที่จะขอเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการทำวิจัย ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3. ชี้แจงจุดประสงค์ในการทดลอง และการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งบอกวิธีในการวัดและประเมินผลให้นักเรียนได้ทราบ

4. ดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 แผน โดยสอนเป็นกลุ่ม โดยทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ แบบวัดความมีวินัยในตนเอง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ที่สร้างขึ้น

5. ประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติระหว่างเรียน
ของนักเรียนในแต่ละแผน

6. ตรวจสอบการคิดวิเคราะห์ ความมีวินัยใน
ตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยแบบ
ทดสอบและแบบวัดของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการ
เรียนรู้โดยกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการกับการ
สอนแบบคู่มือครูหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนจาก 7 แผน

7. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการ
ทดลองในการวิจัย เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ความ
มีวินัยในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ
และแบบคู่มือครู กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโส
มนสิการ และแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบคู่มือครู
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ
เท่ากับ 82.76/87.75 และ 81.01/84.70 ตามลำดับ ซึ่ง
เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 โดยการ จัด การเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและ
การจัดการเรียนรู้แบบคู่มือครู มีค่าเท่ากับ 0.7343 และ
0.6652 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน
เพิ่มขึ้น 0.7343 และ 0.6652 คิดเป็นร้อยละ 73.43 และ
66.52 ตามลำดับ

3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ วิชาพระพุทธศาสนา ชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน
หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน พฤติกรรมด้านบวกเพิ่มขึ้น
มีค่าเฉลี่ยของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน พฤติกรรม
ด้านลบลดลง มีค่าเฉลี่ยของนักเรียนหลังเรียนต่ำกว่า
ก่อนเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อน
เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้แบบคู่มือครู วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนสูง
กว่าก่อนเรียน พฤติกรรมด้านบวกเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยของ
นักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน พฤติกรรมด้านลบ
ลดลง มีค่าเฉลี่ยของนักเรียนหลังเรียนต่ำกว่าก่อนเรียน
มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและแบบคู่มือครู วิชาพุทธ
ศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนที่เรียนด้วยการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการมีค่าเฉลี่ยการคิด
วิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้แบบคู่มือครู นักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ มีวินัยในตนเองโดยรวม
ดีกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ
คู่มือครู โดยมีวินัยในตนเองด้านบวกเป็นรายข้อดีกว่า
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบคู่มือครู แต่มีวินัยด้านลบ
น้อยกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
แบบคู่มือครู นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน
โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการสูงกว่า
นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบคู่มือครู
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล
ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโส
มนสิการ และแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบคู่มือครู
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ
เท่ากับ 82.76/87.75 และ 81.01/84.70 ตามลำดับ ซึ่ง
เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนจากการประเมินพฤติกรรมการ
เรียน และทดสอบท้ายแผนทั้ง 7 แผน คิดเป็นร้อยละ
82.76 และ 81.01 และคะแนนจากการทดสอบวัดผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 87.75 และ 84.70
ตามลำดับ แสดงว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่

ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ที่กำหนดไว้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหาประทีป (กิตติภทฺโท) เกสรินทร์ (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยวิธีสอนแบบสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เรื่องไตรสิกขา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.15/84.17 สอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของสร้อยสุตา มาติ (2551 : 130) พบว่า แผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ และตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.88/81.52 และ 84.24/87.56 เป็นไปตามเกณฑ์กำหนด การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีกระบวนการสร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบและวิธีที่เหมาะสม คือ ได้ศึกษาหลักสูตร มีการวิเคราะห์หลักสูตร และเนื้อหา ศึกษาแนวทางการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ลงมือสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามที่ได้ศึกษาแล้วนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ทั้งในด้านแผนการจัดการเรียนโดยรวม เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรม สื่อและการประเมินผล ซึ่งผลจากการประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.52 และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบคู่มือครู รวมทุกแผน ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.45 แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากแล้วนำไปทดลองใช้ เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนที่จะนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง จึงมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบบโยนิโสมนสิการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ควรมีเวลาให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนอย่างเพียงพอ ทั้งขั้นการกำหนดปัญหา การตั้งสมมติฐาน การศึกษาและการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุป และการรายงาน เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาความสามารถของตน

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมก่อนสอนทุกครั้ง เช่น ใบงาน ใบความรู้ แบบบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 ครูต้องศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการมอบหมายงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ ควรนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น วิชาภาษาไทย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หรืออาจนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม

2.2 ควรนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการไปศึกษาวิจัยร่วมกับตัวแปรอื่นๆ

2.3 ควรใช้เนื้อหาที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดการเรียนรู้แบบคู่มือครู ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กับวิธีสอนอื่นๆ เช่น การสอน แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการสอนให้คิดมีวิจารณญาณว่าจะส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ ความมีวินัยในตนเองและการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่

บรรณานุกรม

- กนิษฐา พวงโพนุลย์. (2541). การพัฒนาความสามารถในการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการสอนตามแนวคิดของสเติร์นเบอร์ก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กมลวัฒน์ วันวิชัย. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมวิชาการ. (2544). สารและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). การคิดเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย, 2545.
- _____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2544). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิชสำราญราษฎร์.
- จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และคณะ. (2547). คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ม.5. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- _____. คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ม.6. (2548). กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2548.
- จิรวรรณ พงศ์สุวรรณสิน. (2542). ผลการใช้ชุดฝึกการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการที่มีต่อการตัดสินใจแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่ากฤษณา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทวีศักดิ์ ไชยมาโย. (2540). รายงานวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง ความร้อนและสสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยชุดการสอน. นครพนม: สำนักงานการประถมศึกษาานครพนม.
- ทีศนา แคมมณี. (2546). การพัฒนากระบวนการคิด : แนวทางที่หลากหลายสำหรับครู. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์. (2544). พฤติกรรมบำบัด ทฤษฎีและการประยุกต์ มหาสารคาม: งานเอกสาร ตำรา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

